

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА філософії
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
П. Папірник
« 25 » _____ року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	263 «Цивільна безпека» (шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма	«Охорона праці» (назва освітньої програми)
освітній ступінь	бакалавр (назва освітнього ступеня)
форма навчання	денна (денна, заочна, вечірня)
розробник	Савош Галина Петрівна (прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія - багатопланова, фундаментальна дисципліна, яка є базою для досягнення основ людського життя, виступає передумовою формування соціального мислення, початком до наукового обґрунтування та аналізу суспільства, його законів та категорій. Актуальним для сьогодення є використання всієї різноманітності соціально-психологічної думки, за допомогою якої можливе успішне досягнення природи соціальних процесів, всебічного роз'яснення напруженості та конфліктів у суспільстві, чинників, котрі так чи інакше, визначають соціальну поведінку людей. На загальносоціологічному рівні досліджуються проблеми розвитку та функціонування суспільства у розрізі його підсистем та головних соціальних інститутів, суспільства в цілому та місця в ньому людини.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30	1	30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60	2	60	
підготовка до аудиторних занять	10		10	
підготовка до контрольних заходів	10		10	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20	
написання та захист реферату	20		20	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

- розкрити специфіку соціологічного знання, його зв'язок з іншими суспільними дисциплінами;
- розкрити закономірності соціології, її понятійний апарат;
- роль соціології як науки про суспільство, як теоретичне відображення соціальних відносин, суспільної діяльності;
- отримання цілісного уявлення по соціальну, політичну, економічну та духовну сферу суспільного життя.

Завдання дисципліни

- сприяти підготовці широко освічених, творчих та критично мислячих спеціалістів, здатних до аналізу та прогнозування складних соціальних проблем і оволодіння методикою проведення соціологічних досліджень
- інтегрувати гуманітарні знання в єдину систему. Формувати у майбутніх спеціалістів, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів, соціальної діяльності та поведінки.
- допомогти студентам оволодіти знаннями у всій багатоманітності наукових соціологічних напрямків, шкіл та концепцій; проаналізувати тенденції розвитку сучасного суспільства, його проблеми та протиріччя.

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України».

Постреквізити дисципліни: «Психологія», «Етика та естетика»

Компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 08. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК 01. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

ФК 17. Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

ФК 20. Здатність до розуміння: правових засад функціонування.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

РН02. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН03. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

вміти:

РН08. Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

РН25. Організувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1 Предмет соціології, її сутність.					
1. Предмет соціології, її сутність, функції структура. Місце соціології в системі суспільних наук.	6	2			4
2. Становлення та основні етапи розвитку соціології.	6	2			4
3. Суспільство як соціальна система.	6	2			4
4. Соціальна структура суспільства	6	2			4
5. Методика і техніка соціологічних досліджень	8	4			4
6. Особистість в системі соціальних зв'язків	8	4			4
7. Соціальні конфлікти: генезис та механізм їх регулювання	8	4			4
8. Соціологія зайнятості.	6	2			4
9. Економічна соціологія: проблеми становлення розвитку	8	4			4
10. Соціологія підприємництва.	8	4			4
Написання та захист реферату	20				20
Разом за змістовим модулем 1.	90	30			60
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ заняття	Тема занять	Кількість годин
1	<i>Предмет соціології, її сутність, функції, структура. Місце соціології в системі суспільних наук.</i> Сутність і зміст об'єкта та предмета соціології. Соціальні закони та категорії. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Структура соціології: теоретична, спеціальні і галузеві соціологічні теорії, емпіричні соціологічні дослідження. Макросоціологія і мікросоціологія. Взаємозв'язок соціології з іншими галузями наукового знання.	2
2	<i>Становлення та основні етапи розвитку соціології.</i> Розвиток протосоціологічного знання. Філософські погляди на розвиток суспільства: Античний період, Середньовіччя, Епоха Відродження, Просвітництво. Класичний період у розвитку соціології. Позитивізм О. Конта.. Сучасний стан соціології: основні проблеми та перспективи розвитку науки в сучасному суспільстві.	2
3	<i>Суспільство як соціальна система.</i> Поняття «суспільство» та його типи. Характеристика суспільства як соціальної системи. Еволюція уявлення про суспільство та теорії його походження. Сутність структури соціальної системи. Зміст основних елементів соціальної системи. Сучасне суспільство:	2

	постіндустріальне, інформаційне, дуалістичне. Сутність процесу модернізації	
4	<u>Соціальна структура суспільства.</u> Сутність поняття «соціальна структура суспільства». Соціальні статуси та соціальні ролі як зв'язуючі компоненти соціальної структури суспільства. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність: сутність, види.	2
5-6	<u>Методика і техніка соціологічних досліджень.</u> Методологія соціологічних досліджень. Сутність соціологічних досліджень його функції та основні методи. Якісні і кількісні методи соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження. Робочий план соціологічного дослідження. Аналіз документів: поняття, види, особливості застосування. Опитування як метод збору соціологічної інформації. Види опитувань. Соціологічне спостереження як метод збору первинної соціальної інформації. Обробка та аналіз результатів соціологічного дослідження.	4
7-8	<u>Особистість в системі соціальних зв'язків.</u> Особистість як об'єкт соціологічного аналізу. Сутність понять «людина», «індивід», «особистість». Соціологічна структура особистості. Сутність процесу соціалізації. Фази соціалізації: соціальна адаптація, інтеріоризація, екстеріоризація. Зміст основних етапів та стадій соціалізації.	4
9-10	<u>Соціальні конфлікти: генезис та механізм їх регулювання.</u> Основні поняття соціології конфлікту. Функції та різновиди конфлікту. Причини та суб'єкти соціальних конфліктів, стани та форми їх протікання. Шляхи попередження та регулювання соціальних конфліктів.	4
11	<u>Соціологія зайнятості.</u> Основні соціокультурні моделі зайнятості і ринку праці в сучасному світі, їх соціологічні характеристики. Соціально-демографічні особливості, фактори і суперечності зайнятості. Безробіття як соціально-економічне явище: його причини, форми та соціально-економічні наслідки. Методи соціологічного дослідження поведінки суб'єктів на ринку праці.	2
12-13	<u>Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</u> Зростання наукового і практичного інтересу до економічної соціології. Дискусії про предмет та методи економічної соціології. Особливості економічного і соціологічного підходу до аналізу економічних явищ (процесів). Евристичні можливості моделі «економічної людини» і моделі «соціологічної людини». Основні етапи становлення і розвитку економічної соціології. Методика і техніка соціологічних досліджень в сфері економіки.	4
14-15	<u>Соціологія підприємництва.</u> Динаміка підприємницької активності в сучасній Україні. Фактори, які сприяють та заважають розвитку підприємництва в Україні. Механізми залучення соціальних груп до активного та пасивного зайняття бізнесом. Ціннісні орієнтації українських підприємців. Соціальна самоідентифікація підприємців. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва. Імідж підприємця в громадській свідомості. Бізнес-діяльність як фактор трансформації соціальної структури українського суспільства.	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом практичні заняття не передбачені.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Тривалість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	10
2	Підготовка до контрольного заходу	10
3	Виконання та захист реферату	20
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях:		
4	2. <u>Становлення та основні етапи розвитку соціології.</u> Вплив на розвиток соціології Г. Спенсера, М. Вебера, Е. Дюркгейма та ін. Сучасні західні соціологічні теорії: структурний функціоналізм, психоаналітичний підхід, конфліктологічний підхід, символічний інтеракціонізм тощо.	4
	3. <u>Суспільство як соціальна система.</u> Глобальні процеси сучасності. Соціальні проблеми, пов'язані з маргінальністю.	4
	4. <u>Соціальна структура суспільства.</u> Основні напрямки демографічної політики в Україні.	4
	11. <u>Соціологія зайнятості.</u> Поведінка на ринку праці різних соціальних груп. Гендерні асиметрії на ринку праці.	4
	14-15. <u>Соціологія підприємництва.</u> Історична доля підприємницької культури в Україні. Соціалізація підприємництва в епоху глобальних змін	4

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: усний, письмовий.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1 Предмет соціології, її сутність.

1	Систематичне відвідування лекцій (1 бал за заняття)	15
2	Конспект лекцій та самостійної роботи (конспект першоджерел)	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	26
4	Підготовка, виконання та захист реферату	24
5	Виконання поточної контрольної роботи	20
		100

Бали за конспект:

15-13 – конспект з «Соціології» охайний та містить весь лекційний матеріал та самостійно виконану роботу;

12-10 - конспект з «Соціології» охайний та містить весь лекційний матеріал, але відсутні деякі питання з самостійної роботи;

9-6 - конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи

4-1 – конспект неохайний, не повний, відсутня більша кількість лекцій та питань з самостійної роботи.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються студентами в усній формі. Відповіді оцінюються у 26 балів:

26-24 - глибоке розуміння предмету та структури соціології та її сутності та можливості застосування в майбутній професійній діяльності; вільне володіння категоріальним апаратом:

23-21 - вільна орієнтація як в окремих питаннях, так і в темі в цілому;

20-16 - вільна орієнтація в окремих питаннях соціології та поверхнєве володіння категоріальним апаратом;

15-11-неповне розкриття питання; поверхневі знання, суттєві помилки;

10-6 - низький рівень розуміння основних питань соціології; нездатність розкрити всі питання;

5--1 - часткове володіння категоріальним апаратом; грубі помилки у відповідях.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у 24 бали:

24-20 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

19-15 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, але тема розкрита з помилками у деяких питаннях. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

14-8 - реферат містить помилки у оформленні; студент орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки.

7-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє темою.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюється в 20 балів. Бали, отримані студентом за контрольну роботу, складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із питань. Робота містить два питання, кожне з яких оцінюється від 10 до 1 балів:

10-8 - студент дав повну вичерпну відповідь на запропоновані питання, аргументував і розкрив теоретичні положення дисципліни, виявив логічне мислення і знання програмного матеріалу, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів;

7-5 - студент в основному правильно відповідає на запропоновані питання, орієнтується в програмному матеріалі, але допускає дрібні неточності в окремих питаннях, обізнаний в соціології;

4-3 - студент дає правильні відповіді на деякі запитання, але має значні прогалини в знаннях, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують

2-1 - студент не зміг дати правильні відповіді на питання, не цікавиться сучасним науковим та суспільним життям.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Соціологія» визначається як сума показників змістового модуля 1.

Порядок зарахування пропущених занять: якщо заняття пропущені з поважної причини, студент приносить конспект лекції. За наявності пропусків без поважної причини – додатково відповідає на запитання з даної теми лекції.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1 Гидденс Э. Социология / Пер. с англ.; науч. ред. В. А. Ядов; общ. ред. Л. С. Гурьевой, Л. Н. Посилевича. — М.: Эдиториал УРСС, 1999. — 703 с.

2. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс. Підруч. для студ. вузів / І. М. Попова; Міжнар. фонд «Відродження». 2е вид. - К.: Тандем, 1998.-271 с.

3 Практикум з соціології: Навчальний посібник / [В. М. Піча, А. Г. Хоронжий, І. М. Магазинщикова та ін.]; за ред. В. М. Пічі. – Львів: «Новий Світ – 2000», «Магнолія плюс», 2004. – 368 с.

4 Руденко Р. И. Практикум по социологии / Р. И. Руденко. – М.: Юнити. 1999. – 448с.

5 Соціологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. В. П Андрущенко, М. І. Горлача. - К., 1998.

6 Соціологія: Підручник / За редакцією В. М. Пічі. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2004. – 277 с.

7. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. посібник. - К.: ЦУЛ, 2012. - 348 с.

8. Спеціальні та галузеві соціології: Пилипенко В.С., Попова І.М., Танчер В.В. та ін. Навч. Посіб. -2-е вид. – К.: ПЦ 'Фоліант', 2007. – 451 с.

9.Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. – Львів.: Кальварія. – 2003. – 544с.

Допоміжна

1. История Аитов Н. А. Понятие «социальная структура» в современной социологии // Социологические исследования. – 1996. - №8. – С. 36-38.

2. Богомаз К. Ю. Соціологія молоді: Навчальний посібник / К. Ю. Богомаз, І. І. Мачуліна, Л. М. Сорокіна. – Дніпродзержинськ: Вид-во ДДТУ, 2011. – 355 с.

3 Вебер М. Основные понятия стратификации // Социологические исследования. – 1994. - №5. – С. 147-156. 4. Українська політологія. Навч. посібник / С.Д. Гелей, Р.І. Пастушенко, С.М. Рутар. - Львів: Комерційна академія, 1995. - Ч. I. - 180 с.; Ч. II. - 182 с.

5. Давыдюк Г. П. Социологические законы // Социол. исслед. – 2001. - №6. – С. 96-74.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://www.sau.kiev.ua/> - Офіційний сайт Соціологічної асоціації України
2. <http://www.i-soc.com.ua/institute/> - Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України
3. <http://www.soc.univ.kiev.ua/LIB/PUB/V/BERGER/berger.pdf> - Бергер П. Приглашение в социологию: гуманистическая перспектива/ Пер. с англ. О.А. Оберемко под ред. Г.С. Батыгина. М.: Аспект-Пресс, 1996.

Розробник _____ (Г. П. Савош)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (А. С. Беліков)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол від « 24 » вересня _____ 2019 __ року № 3 ____